

ІІ НАУКОВА ІСТОРІЯ

*Серія інтерв'ю до Міжнародного дня
жінок і дівчат у науці*

Тетяна Барболіна

*доктор фізико-математичних наук,
декан факультету комп'ютерних наук, математики, фізики та економіки
Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка*

Сфера наукових досліджень:
комбінаторна оптимізація.

Цитата, якою науковиця керується в житті або науці:
«Шлях у тисячу лі починається з одного кроку» (Лао Цзи)

Шлях у науку

Як почалася ваша історія в науці?

Початкову точку визначити важко, адже ще в школі брала участь в олімпіадах з різних предметів. Мені подобалося (і подобається досі) шукати розв'язки складних та нестандартних задач. Підготовка до олімпіад в студентські роки надала перший досвід оформлення наукового дослідження. Далі були участі у конференціях, круглих столах, які додавали впевненості у своїх силах і давали те особливе відчуття «еврики», яке знайоме кожному досліднику.

Чому саме математика / ваша галузь?

Ще з шкільних часів я цікавилася математикою. Мене приваблює точність міркувань, стрункість математичних формул, краса доведень, а ще – почуття радості, яке виникає, коли після тривалого пошуку врешті-решт вдається знайти правильний шлях до розв'язання задачі. З часом додалося і зацікавлення інформатикою і сьогодні напрямок моїх наукових досліджень лежить на межі математики та інформатики.

Чи був момент, коли ви сумнівалися, що це «ваше»?

Уся моя професійна діяльність лежить на межі математики, інформатики та педагогіки. Прагнення поєднати ці сфери виникло ще в школі і ніколи не зникало. У різний час різним було співвідношення науки та викладання, але ніколи не з'являлося бажання шукати чогось іншого.

Хто або що найбільше підтримало вас на старті?

Я щиро вдячна долі за зустрічі з мудрими викладачами, які помітили мій потенціал і підтримували мене в студентські роки. «Хрещеним» батьком у науці можу назвати Олександра Савовича Мельниченка, який спонукав мене взятися спочатку за кандидатську дисертацію, а потім і за докторську.

Виклики

З якими труднощами ви стикалися як жінка в науці?

Не можу сказати, що мої труднощі пов'язані власне з тим, що я жінка. Мабуть, найбільші складності виникають, коли тривалий час б'єшся над задачею, але не вдається знайти підхід до розв'язування. Іноді ти уже відчуваєш близькість розв'язку, а потім виявляється, що шлях був хибним і насправді ти так само далеко, як і на початку.

Чи доводилося вам доводити свою компетентність більше, ніж колегам-чоловікам?

Мені пощастило працювати в середовищі, де панує підтримка, а не упередження. Напевно, цьому сприяло те, що в моєму оточенні завжди було багато жінок: і в студентські роки (у педагогічному інституті фізико-математичний факультет – далеко не суто чоловічий), і тоді, коли я приєдналася до наукової школи Олега Олексійовича Ємця.

Чи маєте ви синдром самозванця. Якщо так, то як ви з ним справляєтеся?

Прагнення досягти досконалості часом змушує відчувати незадоволеність результатом, тому доводиться нагадувати собі, що «краще – ворог доброго».

Який найскладніший момент у кар'єрі ви вже пройшли?

Згадуючи початок свого шляху, найскладнішими моментами можу назвати перші самостійні виступи на наукових семінарах в провідних університетах і наукових установах. Представлення результатів перед поважною аудиторією вимагало неабияких зусиль для подолання внутрішньої невпевненості.

Баланс у житті

Як ви поєднуєте науку з особистим життям?

Мій поточний робочий графік поєднує науку, викладання, адміністративні обов'язки, тож звичка розглядати проблеми через призму оптимізаційних задач стає в нагоді і допомагає знаходити час не лише для професійного, але й для особистого.

Чи реально «мати все» – і кар'єру, і сім'ю?

Я впевнена, що незалежно від сфери діяльності можливе поєднання кар'єри і сім'ї. Співвідношення часу і зусиль, що віддаються професії та сім'ї може бути різним – хтось більшою мірою відчуває потребу у професійній самореалізації, хтось робить вибір на користь створення сімейного затишку.

Що допомагає не вигорати?

Традиційні речі: зустрічі з друзями, родинне спілкування, улюблені заняття. Задоволення приносить рукоділля, хоча останнім часом стало складніше знаходити час, щоб створити щось цікаве.

Успіх і мотивація

Яким досягненням ви найбільше пишаєтеся?

Мабуть, це звучатиме доволі тривіально – але захистом докторської дисертації. Це тривалий шлях наполегливої роботи і я рада, що ці зусилля знайшли підтримку провідних науковців галузі.

Що для вас означає успіх у науці?

Для мене успіх у науці – це отримання вагомих результатів, що є підсумком тривалої інтелектуальної роботи; результатів, які змінюють і розширюють наші уявлення про світ, надихають продовжувати дослідження.

Який міф про жінок у STEM ви хотіли б зруйнувати?

Попри те, що суспільне ставлення до жінок у STEM стає дедалі відкритішим, упередження про «нежіночу сферу» все ще існують. Насправді ж жінки можуть бути не менш успішними у фізико-математичних та технічних дисциплінах, ніж чоловіки, і з кожним роком ми бачимо все більше тих дослідниць, які роблять вагомі відкриття і формують майбутнє науки.

Послання майбутнім науковицям

Що б ви сказали собі 10 років тому?

Я б сказала собі, що дорогу долає то, хто йде. Наполегливість, системна праця і віра у власні сили обов'язково дадуть результат, навіть якщо часом труднощі здаються непереборними.

Яку пораду дали б дівчатам, які бояться йти в науку?

Будьте впевненими в собі. Якщо вам цікаво відкривати в цьому світі щось нове, ви відчуваєте в собі хист до наполегливої роботи над складними проблемами – не бійтеся пов'язати своє життя з наукою. Здатність досягти вагомого наукового результату залежить не від статі, а від таланту, професійності та наполегливості.

Чому жінкам важливо бути видимими в науковому просторі?

Як для викладача для мене важливо, що видимість жінок у науковому просторі є прикладом і стимулом для школярок і студенток, допомагає повірити у свої сили і можливості молодим дослідницям.